

HISPANIA.

LIBER SEPTIMUS.

HISPANIAM veteres ^a ab Ibero amne primū Iberiam, postea ab Hispano rege Hispaniam nominaverunt. Hæc inter Galliam & Africam posita, Oceani freto & Pyrenæis montibus clauditur. Sicut minor utraque terra, ita utraque (*saltem aliqua sui parte*) fertilior. Nam neque ut Africa violento sole torretur, neque ut Gallia assiduis ventis fatigatur: sed media inter utramque, hinc temperato calore, inde felicibus & tempestivis imbribus, in omnia frugum genera fecunda est. Uno tantum Pyrenæi montis dorso adhæret Galliæ; reliquis partibus undique in orbem mari jungitur.

I.
ANTIQUA HISPANIE DESCRIPTIO.
^a Pompejus Trogius lib. 44. Hist.

Similis est, inquit Strabo ^b, pelli in longum ab Occasu versus Ortum expansæ, ita ut priores partes ad Ortum spectent, in latum à Septentrione ad Austrum: vel, ut ait Paulus Orosius ^c, terrarum situ trigona est, & circumfusione Oceani Tyrrhenique pelagi penè insula efficitur. Hujus angulus prior spectans ad Orientem, à dextris Aquitanica Provincia, à sinistris Balearico mari coarctatus, Narbonensium finibus inseritur. Secundus angulus Circium intendit: ubi Brigantia Caleciæ civitas sita, altissimam pharum, & inter pauca memorandi operis, ad speculam Britannicæ erigit. Tertius ejus angulus est, qua Gades insulæ intentæ in Africum Atlantem montem, interjecto sinu Oceani, prospiciunt.

^b Strabo initio lib. 3.

^c Paulus Orosius lib. 1.

Multas divisiones pro temporum varietate sortita est. Prima fuit in Citeriorem & Ulteriorem, hoc est, in eam quæ cis Iberum fluvium erat, & aliam quæ ultra. Citerior, inquit ^d Æthicus, ab Oriente incipit ex Pyrenæis saltibus, à parte Septentrionali usque ad Cantabros Asturesque, atque per Vaccæos & Oretanos, quos ab Occasu habet, posita in nostri maris littore Carthago determinat. Hispania Ulterior habet ab Oriente Vaccæos, Celtiberos & Oretanos; à Septentrione Oceanum; ab Occasu Oceanum; à Meridie Gaditanum Oceani fretum, unde Mare, quod Tyrrhenum vocatur, emittitur.

II.
ANTIQUÆ DIVISIONES HISPANIE.
^d Æthicus in Cosmographia.

Postea, ab Augusto, ut Strabo ^e testatur, armis comparata per eundem in tres Provincias divisa est, Beticam, Lusitaniam, & Tarraconensem. Beticam populo Romano reliquit, in quam Prætor mittebatur: duas alias, quas sibi reservavit, regebant duo Legati, Prætorius & Consularis. Idem quoque habet Ptolemæus ^f Galleciam & Carthaginensem intra fines Tarraconensis constituens: Hispaniæ, inquit, quæ apud Græcos Iberia dicitur, tres Provincie sunt, Batica, Lusitania, ac Tarraconensis. Batica quidem latus, quod versus Occasum atque Septentriones est, terminatur à Lusitania, & pro parte à Tarraconensi, &c. Australe autem finitur in exteriori pelago, Oceano & Herculeo freto: in interiori autem mari Iberico, pelago, &c. reliqua pars Provinciæ versus hyemalem solis Ortum, penes Balearicum pelagus fines habet, &c. Lusitaniæ Australe latus, idem est cum Septentrionali latere Baticæ: latus verò Septentrionale conjungitur cum Tarraconensi Hispania juxta Occidentalem plagam Dorii fluvii, cujus ostia ad exterius erumpunt mare, &c. Hispaniæ denique Tarraconensis Occidentale latus occiduus alluit Oceanus: Septentrionale verò Cantabricus: latus autem æstivi Ortus solis, terminum habet Pyrenem ab Oeaso Promontorio usque ad montes, qui nostrum mare attingunt, quo loco erectum est Veneris templum. Reliqua verò Tarraconensis latera, alia circa Lusitaniam & Beticam, alia circa Balearicum pelagus ad Ortum hyemalem, &c.

^e Strabo initio lib. 3.

^f Ptolem. lib. 2.
^c 4.